

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Кафедра цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності

ДНУ "Інститут модернізації змісту освіти" МОН України

Всеукраїнський громадський дитячий рух «Школа безпеки»

Центр еколого-валеологічних ініціатив

**ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНИ**

*Матеріали
III Всеукраїнської заочної
науково-практичної конференції
(21 квітня 2017 року, м. Київ)*

Київ – 2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова
Кафедра цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Всеукраїнський громадський дитячий рух «Школа безпеки»
Центр еколого-валеологічних ініціатив

**ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНИ**

Матеріали
III Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції
(21 квітня 2017 року, м. Київ)

КИЇВ 2017

Редакційна колегія:

Шмалей С.В. – доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор);

Гвоздій С.П. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Дашковська О.В. – кандидат хімічних наук, доцент;

Мазена М.А. – доктор медичних наук, професор;

Литвиновський Є.Ю. – кандидат педагогічних наук, ст. науковий співробітник

Редька І.В. – кандидат біологічних наук, доцент;

Філіповський О.В. – кандидат технічних наук, ст. науковий співробітник

Постолатій Т.О. – відповідальний секретар.

Затверджено до друку Організаційним комітетом III Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України»

Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: Матеріали III Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 150 с.

Матеріали конференції висвітлюють результати різноспрямованих теоретичних і прикладних різноспрямованих досліджень в сфері цивільного захисту, розкривають сучасний стан, напрями та перспективи розвитку освіти в галузі цивільної безпеки та формування культури безпеки життєдіяльності

УДК 355.58

ББК 68.69

П78

© Автори статей, 2017

© НПУ імені М.П. Драгоманова

ЗМІСТ

<i>Алтухова А.В.</i> Экологическая опасность загрязнения окружающей среды твердыми бытовыми отходами.....	8
<i>Бакін С.А.</i> Индивидуализация растительных и минеральных гомеопатических препаратов для профилактики нервных стрессов при чрезвычайных ситуациях.....	9
<i>Барило О.Г., Потеряйко С.П.</i> Алгоритм організації взаємодії у надзвичайній ситуації.....	10
<i>Баїтан С.О.</i> Проблема збереження здоров'я студентів на сучасному етапі розвитку системи вищої освіти.....	11
<i>Бєсун В.В., Гречанинов В.Ф.</i> Щодо формування культури безпеки життєдіяльності в навчальних, позашкільних та громадських установах.....	12
<i>Бенедя Т.І.</i> Нормативно-правовий супровід забезпечення захисту населення у надзвичайних ситуаціях.....	13
<i>Білик В.Г.</i> Безпека життєдіяльності в системі природничо-наукової підготовки майбутніх психологів у вищих навчальних закладах.....	14
<i>Білошицький С.В.</i> Проблеми охорони праці та безпеки життєдіяльності очима педагогів (за матеріалами регіонального соціологічного дослідження).....	15
<i>Бобро О.В., Коверзюк В.М.</i> Формування культури безпеки у студентів за допомогою курсу «Основи медичних знань».....	16
<i>Бобро О.В., Шенеленко С.С.</i> Організація медико-санітарного забезпечення населення при різних видах надзвичайних ситуацій.....	17
<i>Бондаренко К.К., Нецадим Л.П.</i> Нормативно-правова база профілактики інфекційних захворювань в Україні.....	18
<i>Будяньська Е.М., Будяньська-Шмаль А.Р., Боярський О.М., Вишневецька П.П.</i> Інноваційні підходи до захисту населення від небезпечних факторів.....	19
<i>Буханевич Н.В.</i> Сучасні методи контролю і оцінки знань учнів основної школи.....	20
<i>Буханевич Н.В.</i> Оцінювання навчальних досягнень учнів молодшої школи.....	21
<i>Буц Ю.В., Крайнюк О.В.</i> Екологічні небезпеки нафтогазовидобувної галузі.....	22
<i>Ващенко В. М., Кордуба І.Б.</i> Моделювання спільного синергетичного впливу смерчу і землетрусу на водоіму-охолоджувач Чорнобильської АЕС (ВО ЧАЕС).....	23
<i>Вербінець Т.П., Нахомова Л.О., Русанов М.Г.</i> Діяльність волонтерів в умовах НС для організації життєзабезпечення населення.....	24
<i>Вишневецька Л. В., Рябініна Г. О., Попович Т. А., Іваничук С. М., Пилипчук Л.Л.</i> Використання синтетичних продуктів органічної хімії: рішення має приймати кожний.....	25
<i>Войтко О.В.</i> Антистресовий вплив трансцендентальної медитації.....	29
<i>Войтко О.В., Войтко І.В.</i> Соціальні мережі та кібербезпека.....	31
<i>Володченко Н.В., Хиврич О.В.</i> Методика управління охороною праці під час аварій/аварійних ситуацій.....	32
<i>Воронцова Е.В.</i> Формування медіаосвітніх компетентностей для безпечної життєдіяльності.....	33
<i>Гарань Н.С., Погребна В.В.</i> Специфіка викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів ВНЗ педагогічного профілю.....	35

Гарбузюк І.В. Використання соціальних мереж як інструмент для організації навчально-виховного процесу у ВНЗ	36
Гогунський В.Д., Ярова І.А. Принципи формування компетентностей з культури безпеки у студентів ВНЗ	37
Глухова Г.Г. Моніторинг службою цивільного захисту екологічної небезпеки в Україні	38
Глуценко М.В. Кручина В.В. Принципи медико-санітарного забезпечення при залізничних катастрофах	39
Гнеушев В.О. Концептуальні засади зниження техногенних небезпек систем видобування торфу	40
Головіна Н. В. Правовий захист населення від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	41
Гришова М.В. До проблеми адаптації студентів-переселенців у вищих навчальних закладах	42
Гудович О.Д., Тищенко В.О. Щодо нормативно-правового забезпечення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях	44
Давиденко Ю.Г. Безпека учнів початкових класів під час проведення навчальних екскурсій	45
Дегтяренко Т.В., Коджебаши В.Ф. Цивілізаційні кризи сучасності в контексті екологічної небезпеки людства	47
Демеценко А.А. Вплив шуму на живі організми	48
Дудка І.А. Волонтерська діяльність як засіб адаптації студентів-переселенців	49
Задунай О.С., Азаров І.С.. Вплив електромагнітного поля на рівень тривожності студентів	51
Заїченко В.І. Виброакустическая безопасность операторов строительно-дорожных машин	52
Заплатинський В.М., Шматова О.О., Осадча О.І. Нова програма з безпеки життєдіяльності	53
Ігнатенко А.А., Серіков Я.О. Шкідливі умови праці шахтарів та розвиток професійних захворювань	54
Ількевич Н. С. Аналіз стану культури безпеки життєдіяльності студентів вищих навчальних закладів	55
Ількевич Н.С. Моніторинг природних та техногенних небезпек в Житомирській області	56
Слісєв В.Н. До питання визначення ризиків виникнення НС	57
Каданер О.О. Противоречия программы устойчивого развития	58
Каленська В.П. Медико-санітарний захист та забезпечення населення на випадок надзвичайних ситуацій	61
Клеєвська В.Л., Кручина В.В. Формування навичок аналізу радіаційної обстановки фахівця еколога	64
Кобець М.Ю., Клеєвська В.Л. Вплив електростанцій на довкілля за нормальної експлуатації та у разі аварії	65
Коваленко С.А., Брук В.В. Обеспечение экологической безопасности при сбросе возвратных вод предприятия ОАО «СУМЫХИМПРОМ»	66

Ковальов О.С. До питання наявності джерел іонізуючого випромінювання у незаконному обігу	68
Комаров В.І., Кім Ю.В., Корж Г.І. Про деякі особливості розрахунку зон захисту тросових блискавководвідів	69
Кондель В.М., Лобода Д.О., Кусімо А.Т. Аналіз куренівської трагедії в	70
Кравців С.Я. Аналіз пожежного ризику в місті Харків та в Харківській області	71
Кропивницький Р.С. "Перший на місці події" – запорука успішного рятування людей у світі	72
Кусковець С.Л., Данилюк Б.Л. Концепція створення Рівненського обласного центру управління у надзвичайних ситуаціях	73
Кусковець С.Л., Данилюк Б.Л. Стан з надзвичайними ситуаціями та наслідками від них у Рівненській області за останні п'ять років	74
Кусковець А.С. Аналіз нормативно-правової бази у сфері виявлення вибухонебезпечних предметів	75
Labzhynska M., Volodchenkova N. Research of the radiation background on the grain processing enterprises of Kyiv	76
Лазуткін М.І., Троян Ю.І., Шмирко В.І. Деякі аспекти психологічних проблем, що виникають в процесі навчання за денною та заочною формами	77
Левуш С.С., Кім Ю.В., Пагурський О.А. Металічна ртуть як екологічна небезпека	79
Левченко І. В. Оцінка методів впливу вищої школи на формування безпечної поведінки особистості	80
Литвиновський С.Ю. Цивільна безпека в освітніх стандартах: реалії та прогноз	81
Мазепа М., Ціж Л. Соціальний захист осіб з інвалідністю як складова безпеки їх життєдіяльності	82
Макаренко А.М., Стрюк М.П., Дрозденко Н.В., Долгий М.Л. Домедична допомога як основа підтримки життя постраждалих	84
Макаров О. М. Міркування щодо поліпшення оборони України	85
Малеєв В.А., Безпальченко В.М. Экологические проблемы морского транспорта	87
Малеєв В.О., Безпальченко В.М., Шикуненко Ю.С. Надзвичайна ситуація – вірус Зіка	88
Малинівська Л. І. Соціально-психологічне забезпечення діяльності у звичайних та екстремальних умовах	89
Малинівська Л. І., Аннамехаммедов А. О., Каленська В. П. Організаційно-правове забезпечення цивільного захисту населення та територій	90
Малинівська Л.І., Давиденко Ю.Г. Формування навичок безпечної поведінки учнівської молоді як основи системи цивільного захисту в загальноосвітніх навчальних закладах	92
Малинівська Л.І., Давиденко Ю.Г. «Тиждень безпеки дитини» у навчальному закладі	94
Малинівська Л. І., Каленська В. П. Підготовка учасників навчально-виховного процесу до дій при надзвичайних ситуаціях	96
Мелеценко А.А. Роль і завдання моніторингу природних та техногенних небезпек	98

<i>Мелещенко А.А.</i> Організація медико-санітарного забезпечення населення на випадок надзвичайних ситуацій	99
<i>Назаренко М.М.</i> Суїцидальні інтернет-спільноти як відображення психологічних проблем населення в умовах збройного конфлікту в Україні	100
<i>Ненукунна-Слободянюк Т.С.</i> Культура безпеки життєдіяльності як основа життя ...	101
<i>Нещадим Л.П., Адамчук Н.М.</i> Надзвичайні ситуації техногенного характеру та їх можливі наслідки	102
<i>Острокоць А.В.</i> Особливості використання мінімального спорядження юними рятувальниками та туристами	103
<i>Параняк Н.М., Витрикуш Н.М.</i> Сучасні підходи щодо організації безпеки населення	105
<i>Параняк Н.М., Романів А.С., Дацько О.С.</i> Екологічна небезпека впливу шкідливих речовин	106
<i>Переверзін Ю.П., Павленко В.В.</i> Щодо удосконалення системи цивільного захисту держави	107
<i>Пищенко А.С.</i> Вплив автомобільного транспорту на атмосферу	108
<i>Положешин В.В.</i> Про підготовку особового складу пожежної охорони та персоналу на АЕС	109
<i>Почапська І.Я.</i> Культура викладання безпеки життєдіяльності студентам технічних вузів	110
<i>Рабійчук С. О.</i> Стимулювання суб'єктно-соціалізаційної позиції учнівської молоді у процесі її організації	111
<i>Редька Н.В.</i> Пожарная безопасность лиц с нарушениями зрения	112
<i>Романюк Н.М.</i> Інноваційні технології — невід'ємна складова освітньої діяльності сфери цивільного захисту	113
<i>Сагайдак І.С.</i> Система моніторингу безпеки в Україні: стан, проблеми, перспективи	114
<i>Семенец Л.М.</i> Методологічні підходи до формування культури безпеки життєдіяльності студентів класичних університетів	115
<i>Семенченко О.О., Русалімова О.В.</i> Споживання харчових волокон в контексті безпеки життєдіяльності	116
<i>Сидоренко В.Л., Демків А.М., Азаров І.С.</i> Деякі особливості розробки експертної системи прогнозування надзвичайних ситуацій	118
<i>Слюсаренко Н.В.</i> Особливості вивчення учнями голки як важливого та небезпечного робочого органу швейної машини	119
<i>Сотер М.В.</i> Підготовка майбутніх інженерів-судномеханіків до міжкультурної комунікації як запорука уникнення надзвичайних ситуацій	120
<i>Стасюк О.М., Мазепа М.А.</i> Роль ергономіки та ерготеранії у процесі життя та праці неповносправної особи	121
<i>Стрюк М.П., Макаренко А.М., Дрозденко Н.В., Долгий М.Л.</i> До питання психофізіологічного захисту населення при надзвичайних ситуаціях	122
<i>Суєло С.Т., Хорькова Г.В.</i> Особливості формування свідомості молоді щодо культури безпеки та обережності у процесі діяльності	123
<i>Ташак М.С., Саніцька А.О.</i> Безпека в індустрії туризму	126

<i>Тищенко В.О., Гудович О.Д.</i> Питання планування, щодо забезпечення населення у надзвичайних ситуаціях	127
<i>Токарєва М.О.</i> Стратегічні орієнтири виховання у дітей свідомої безпечної поведінки у надзвичайних ситуаціях	128
<i>Туровська Г.І.</i> Впровадження нових систем управління безпекою на основі ризик-орієнтованого підходу	129
<i>Уряднікова І. В.</i> Моніторинг енергетичних об'єктів критичної інфраструктури в зоні військових конфліктів за допомогою ГІС-технологій	130
<i>Федоров Г.В.</i> Самоменеджмент як аспект безпеки життєдіяльності людини	131
<i>Філіповський О.В., Дашковська О.В.</i> Психофізіологічні проблеми населення при техногенних небезпеках та надзвичайних ситуаціях	133
<i>Хлопов А.М.</i> Усунення природно-соціальних небезпек як засіб створення комфортного середовища проживання людини	134
<i>Черетнев Н.А., Фесенко Г.В.</i> Отечественный опыт применения физиотерапии для лечения отравления хлором и фосгеном в период первой мировой войны	135
<i>Чинкіна Т.Б.</i> Екологічна безпека і здоров'я населення	136
<i>Чорна О.Г.</i> Системний підхід у підготовці майбутнього вчителя технологій з питань безпеки життя та діяльності	137
<i>Чорна Т.М.</i> Компетентісний підхід до викладання дисциплін, пов'язаних з безпекою, у вищих навчальних закладах	138
<i>Шароватова О.П.</i> Культура безпеки в умовах сучасності: від переконань особистості до свідомості суспільства	139
<i>Шевченко С.І.</i> Перелік обмежень конституційних прав людини і громадянина за умов воєнного стану в Україні	140
<i>Шевченко С.І., Юсупова О.В.</i> Про історію становлення цивільного захисту в Україні	141
<i>Шевчук О.А.</i> Особливості формування системи медичних знань студентів вищих навчальних закладів у процесі навчання безпеки життєдіяльності	143
<i>Шмалей С.В.</i> Вивчення ергономічних характеристик знаків безпеки	146
<i>Шматова О.О., Заплатинський В.М., Осадча О. І.</i> Правові основи забезпечення залучення студентів до виконання господарських робіт	147
<i>Яцук О.В., Бурч К.О.</i> Організація роботи з безпеки життєдіяльності студентів в ГДАТУ	148
<i>Яцук О.В., Бурч К.О.</i> Аналіз природних та техногенних небезпек в Україні протягом 2016 року	149
<i>Яцук О.В., Івова Н.В.</i> Роль сучасних засобів зв'язку в процесі гасіння пожеж	150
<i>Яцук О.В., Сременко Г.О.</i> Основні вимоги правил безпеки праці під час гасіння пожеж	151

Так під час Першої світової війни 1914-1918 рр., в ході воєнних дій знайшла застосування бойова авіація, здатна наносити удари по населених пунктах у тилу противника. Ця обставина викликала необхідність організації захисту великих міст від ударів з повітря. Це призвело до створення систем місцевої протиповітряної оборони (МППО), що опиралися на мирне населення міст і стало фундаментом цивільної оборони. Проведення цих заходів виявилось своєчасним. Як наслідок, прорватися до міста противник так і не зміг.

Отже, до кінця Першої світової війни у Франції, Англії та Росії були розроблені основні заходи захисту населення, такі як: оповіщення, світломаскування, навчання, укриття в захисних спорудах.

4 жовтня 1932 р. Рада Народних Комісарів затвердила нове Положення про протиповітряну оборону Союзу РСР, відповідно до якого місцева протиповітряна оборона була виділена в самостійну складову частину всієї системи протиповітряної оборони Радянської держави. З цієї дати прийнято відраховувати початок існування загальносоюзної МППО, спадкоємицею якої стала Цивільна оборона СРСР.

Постанова РНК СРСР від 20 червня 1937 р. «Про місцеву (цивільну) протиповітряну оборону Москви, Ленінграда, Баку і Києва», намітила ряд нових заходів для посилення місцевої протиповітряної оборони в цих містах.

Постанова РНК СРСР від 2 липня 1941 р. «Про загальну обов'язкову підготовку населення до протиповітряної оборони» зіграла помітну роль у мобілізації МППО на успішне розв'язання завдань, що постали у зв'язку з нападом фашистської Німеччини на Радянський Союз. Відповідно до цієї постанови всі громадяни від 16 до 60 років повинні були, опанувати необхідними знаннями з МППО.

Поява в арсеналі збройних сил США ядерної зброї і швидке нарощування її запасів змусило в 1956 р. знову переглянути організацію МППО. Її було названо системною загальнодержавними заходами, здійснюваними з метою захисту населення від сучасних засобів ураження, створення умов, що забезпечують надійність роботи об'єктів народного господарства в умовах нападу з повітря, проведення рятувальних і невідкладних аварійно-відбудовних робіт.

У 60-70 роки було багато зроблено для забезпечення готовності цивільної оборони на випадок виникнення ядерної війни, у тому числі у нормативно-правовій сфері.

Слід визнати, що організація цивільної оборони, в основному на розв'язання завдань воєнного часу, об'єктивно сприяла однобокому її розвитку. Аварія на Чорнобильській АЕС підтвердила те, що цивільна оборона не готова до розв'язання завдань щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій (НС) природного і техногенного характеру.

У 1987 році було продекларовано необхідність розвитку цивільної оборони в плані розв'язання завдань захисту населення у надзвичайних ситуаціях, викликаних стихійним лихом, аваріями і катастрофами.

У 1989 році було ухвалено рішення про створення в структурі Уряду спеціального органу - Державної комісії з надзвичайних ситуацій.

У 1992 р. Радянський Союз розпався, і Україна стала незалежною державою. Треба було видавати свої закони.

3 лютого 1993 р. було ухвалено Закон України № 2974-12 «Про цивільну оборону України», згідно з яким у країні створювалася державна система органів управління і засобів захисту населення від наслідків НС техногенного, природного й воєнного характеру.

28 жовтня 1996 р. Указом Президента України було відкрито нову сторінку в розвитку Цивільної оборони України – утворено Міністерство України з питань НС і у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи.

3 березня 1998 р. постановою Кабінету Міністрів України № 1198 затверджено Положення про Єдину державну систему запобігання і реагування на НС техногенного й

природного характеру (ЄДСНС), яка мала завдання щодо запобігання і реагування НС мирного часу, але без залучення цивільного населення для захисту від наслідків НС.

Керівництво МНС ініціювало прийняття Закону України № 1859-15 від 24.06.2004 р. «Про правові засади цивільного захисту». Цей Закон визначає правові й організаційні засади у сфері цивільного захисту населення і територій від НС техногенного, природного й воєнного характеру.

Сьогодні захист населення і територій від НС регулюється 17-ма законами України та безліччю підзаконних актів. Можна констатувати, що в Україні на сьогодні сформувався, в цілому, основна законодавча і нормативно-правова база у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій. Забезпечення захисту населення і територій у разі загрози та виникнення НС є одним із найважливіших завдань держави.

Таким чином, уважне вивчення основних законів та положень уряду країни на ліквідацію НС може характеризувати історію розвитку ЦЗ в Україні.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ВІЩІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Шевчук О. А.

Рівненський державний гуманітарний університет
lena_chevchuk@mail.ru

З 2011 р. є дієвою типова навчальна програма нормативної дисципліни «Безпека життєдіяльності» (БЖД), що рекомендована МОН України для студентів ВІЗ та спрямована на підготовку фахівця («молодший спеціаліст», «бакалавр») усіх спеціальностей, який зможе вирішувати професійні завдання з урахуванням ризику виникнення внутрішніх, зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації (НС).

Одним із завдань вивчення дисциплін «БЖД», «БЖД (Охорона праці)» (ОП) є оволодіння студентами сукупністю компетенцій з питань БЖД у відповідних ситуаціях, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я людей в умовах небезпечних і НС, терміновим реагуванням на їх невідкладний стан (на виробництві, у побуті, на транспорті тощо), що потребує своєчасної медичної допомоги.

Так, актуальність проблеми надання першої домедичної допомоги у загрозованих для життя і здоров'я людини ситуаціях набуває в сучасних умовах особливої значущості, оскільки не кожен пересічний громадянин, який опиняється поруч із постраждалим володіє необхідними знаннями, вміннями та навичками. Тому, згідно типової навчальної програми, студенти ВІЗ повинні мати такі загальнокультурні компетенції, що охоплюють здатність приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень, професійні компетенції, які охоплюють педагогічно-консультативну діяльність: вміння надати допомогу працівникам та населенню з практичних питань БЖД та захисту у НС тощо. Проте на лекційні та практичні заняття щодо уміння оцінити та відповідно відреагувати на небезпеку, що сталася, надання першої медичної допомоги потерпілому в різних НС не передбачено МОН України конкретної кількості годин. Отже, викладачі дисципліни «БЖД» або «БЖД (ОП)» можуть внести або не внести до робочої програми тему про надання домедичної допомоги у НС, якщо зважати на відведені 36 год. аудиторних та 72 год. для самостійних та індивідуальних робіт, що охоплюють навчальний простір вивчення усього змісту курсу «БЖД (ОП)». На жаль, не усі викладачі БЖД можуть мати медичну освіту, а тому повинні кожні п'ять років проходити курси підвищення кваліфікації, яку проводять медичні працівники, а також удосконалювати рівень медичних

знань через спеціалізовану літературу. Лише за таких умов викладачі БЖД зможуть ефективно формувати систему медичних знань студентів ВНЗ у процесі навчання БЖД.

У зв'язку з цим, ми створили сайт «sites.google.com/site/kabinetbzd» (кабінет «БЖД»), що призначений для дистанційного навчання студентів Рівненського державного гуманітарного університету (РДГУ), поглиблення їхніх знань з дисциплін: «БЖД», «БЖД (ОП)», «Методика викладання валеології та ОБЖ в початкових класах», «ОП» та інше, забезпечення студентів допоміжною інформацією (робота громадського руху «Твереза Україна», гуртка «Валеологія» у Рівненській МАН, гуртка «Молоді науковці», участь у студентсько-викладацькій конференції тощо). Отже, у процесі вивчення «(БЖД (ОП))» студенти РДГУ опрацьовують лекційні заняття, практичні завдання через вище означений сайт, виконують ряд самостійних та індивідуальних завдань, наприклад, опановують систему медичних знань про правила надання само- і взаємодопомоги постраждалим у НС, що загрожують життю й здоров'ю (перегляд фільмів, презентацій, допоміжної літератури).

Формування у студентів психолого-природничого, фізико-технологічного факультетів РДГУ системи знань та вмінь про першу домедичну допомогу, її методи, способи, засоби через особисту зацікавленість у процесі набуття необхідних компетенцій та розширення світогляду щодо культури безпечної поведінки здійснюється під час написання та озвучення звітів, рефератів, тестових завдань та виконання ряду медичних маніпуляцій на практичних заняттях з дисципліни «БЖД (ОП)», де відбувається оволодіння *вміннями* (припинення дії шкідливого чинника на людину; оцінки стану потерпілого, передбачення необхідної допомоги та її надання; виклик швидкої допомоги; якнайшвидше транспортування потерпілого до лікувального закладу), *навичками* (зупинка артеріальної кровотечі; забезпечення вільної прохідності дихальних шляхів при втраті свідомості різного походження: сонячному ударі, утопленні, отруєнні тощо; виконання зовнішнього масажу серця та штучного дихання, оцінка ефективності заходів; накладання джгута, пов'язки при кровотечах, пораненні, опіках, відмороженнях; забезпечення нерухомості травмованої частини тіла; використання підручних засобів при переміщенні та транспортуванні потерпілого; накладання холоду на пошкоджену частину тіла; застосування вмісту аптечки першої медичної допомоги; визначення необхідності перевезення потерпілого до лікарні) і усвідомлення сутності надання першої домедичної допомоги постраждалим.

Також студенти мають *знати*, що перша медична допомога постраждалим у НС поділяється на *види*: 1) *домедична* (некваліфікована) допомога, яка здійснюється не медичним працівником (найчастіше не має при собі необхідних засобів надання допомоги) – вид допомоги, що охоплює комплекс простих медичних заходів, спрямованих на попередження розвитку у постраждалого негативних наслідків (ускладнень), відновлення й збереження його життя та здоров'я, яке здійснюють не медичні працівники (взаємодопомога), сам постражданий (самодопомога), медичні робітники з використанням табельних, підручних засобів, працівники аварійно-рятувальних робіт. Виконується на місці ураження чи поряд з ним згідно черговості само- та взаємодопомоги; 2) *долікарська* (кваліфікована) допомога, заходи якої доповнюють першу медичну допомогу, здійснюється медичним працівником, який пройшов спеціальну підготовку (лаборант, медична сестра, фельдшер, зубний технік, лікар) у зоні ураження з використанням табельних засобів медичного арсеналу; 3) *лікарська* (кваліфікована) допомога, яку здійснює лікар на відповідному етапі медичної евакуації у здоров'я, поліклініці тощо; 4) *спеціалізована* (кваліфікована) допомога, яку здійснюють лікарі-спеціалісти (хірурги, терапевти) у лікувальних закладах (мають необхідні інструменти, медикаменти, апарати), під час прийому, медичного сортування, комплексу лікувально-профілактичних заходів.

Отже, у процесі формування системи медичних знань студенти вчать характеризувати пункти звіту «Способи та засоби надання домедичної допомоги у різних НС»: (1) класифікація; 2) причини виникнення; 3) ознаки; 4) способи та засоби надання домедичної допомоги постраждалому; 5) транспортування; 6) причини смертельного випадку) згідно обраного ними стану постраждалого (отруєння; утоплення; укуси; опіки;

блискавичний удар; відмороження; поранення; втрата свідомості, шок; приступ «гострий живіт»; кровотеча тощо) та по черговим крокам системи **ABCD...** («**A**» (airway) – дихальні шляхи; «**B**» (breathing) – дихання; «**C**» (circulation) – кровообіг, пульс; «**D**» (disability) – оцінка стану свідомості у важко травмованих; **F** (fractures) – іммобілізація перелому, знеболення; **M** (моніторинг) під керівництвом викладача, як одна із організаційно-педагогічних умов життєзабезпечення студентської молоді в НС.

Крім того, для удосконалення вмінь, навичок безпечної поведінки, формування системи медичних знань (ефективного надання першої домедичної допомоги) студенти I-IV курсів працюють в створеному нами гуртку «Молоді науковці» на кафедрі загальнотехнічних дисциплін, технологій та цивільної безпеки (ЗТДЛ, Т та ЦБ) РДГУ і щорічно беруть участь у Міжнародній науково-практичній конференції студентів та молодих науковців «Наука, освіта, суспільство очима молодих», II етап Всеукраїнської студентської олімпіади з професійно-орієнтованої дисципліни «Безпека життєдіяльності» серед студентів навчальних закладів III-IV рівнів акредитації (IV місце, 2012 р. м. Суми; III місце, 2013 р. м. Рівне; I місце, 2014 р. м. Рівне; I місце, 2015 р. м. Рівне; I місце, 2016 р. м. Рівне), IV Міжнародній студентській олімпіаді «Безпека людини і екологія мови» (I місце, 2014 р., Алмата, Казахстан), I Всеукраїнському семінарі-тренінгу з БЖД «Єдина країна. Єдина страна» (команда студентів, I місце, 2014 р. м. Одеса), де виявляють високий рівень теоретичних знань та творчий підхід до виконання практичних завдань (надання першої домедичної допомоги постраждалим у НС), а також конкурсах наукових робіт з БЖД та ОП (III місце, 2015 р. м. Харків) тощо.

Література

1. Безпека життєдіяльності : [навч. пос. для студ. вищ. закл. освіти України I-IV рівнів акред.] / С. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний; За ред. С. П. Желібо і В. М. Пічі. – Львів : Піча Ю. В., К. : «Каравела», Львів : «Новий Світ-2000», 2002. – 328 с.
2. Домедична допомога в умовах бойових дій: [метод. пос.] / В. Д. Юрченко, В. О. Крилюк, А. А. Гудима та ін. – К. : Сердюк Т. К., 2014. – 80 с.
3. Енциклопедія виживання : [навч. посібник] / А. П. Юхименко, В. В. Дивак, Б. В. Болібрех; Під заг. ред. А. П. Юхименко. – Кам'янець-Подільський : «МЕДОБОРИ-2006», 2008. – 256 с.
4. Основи охорони праці : [підруч. для студ. вищих навч. закл.] / М. П. Гандзюк, С. П. Желібо, М. О. Халімовський; За ред. М. П. Гандзюка. – К. : Каравела, 2004. – 408 с.
5. Петриненко Т. В. Перша медична допомога: підручник. – 3-є вид. виправл. – К. : ВСВ «Медицина», 20012. – 272 с.
6. Практикум з курсу «Безпека життєдіяльності» : [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Г. Г. Валенко та ін.; За ред. проф. В. В. Березуцького. – Х. : Факт, 2007. – 168 с.
7. Ресурси Інтернет-сайту: <http://www.sites.google.com/site/kabinetbzd> – сайт «кабінет «БЖД» для дистанційного навчання студентів РДГУ (поглиблення знань з ряду дисциплін та забезпечення допоміжною інформацією).
8. Халмуратов Б. Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: [навч. посіб.] / Б. Д. Халмуратов. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.
9. Шевчук О. А. Перша долікарська допомога в житті людини : [навч.-метод. посіб. для студ. гуманіст. і природн. спеціальностей ВНЗ освіти України I-IV рівнів акредитації] / О. А. Шевчук. – Рівне : РДГУ, 2013. – 147 с.
10. Шевчук О. А. Психодіагностичні та контрольні тести з БЖД : [посіб. для студ. гуманіт. і природн. спеціальностей ВНЗ освіти України I-IV рівнів акредитації] / М. П. Костюк, О. А. Шевчук. – Рівне : РДГУ, 2006. – 94 с.
11. Шевчук О. А. Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності (ОП)» для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей. – Рівне : РДГУ, 2016. – 21 с.

регулярну зміну і відпочинок особистого складу, організувати гаряче харчування і медичне обслуговування.

Особовий склад на пожежі (під час аварії, стихійного лиха) зобов'язаний постійно слідкувати за появою обвислих (обірваних, обгорілих) електричних проводів у місцях роботи ствольників, при розбиранні конструкцій будівель, встановлюванні драбини і прокладанні рукавних ліній та своєчасно доповідати про них керівнику гасіння пожежі, а також негайно застерігати осіб, які працюють у небезпечній зоні. Доки не буде встановлено, що виявлені проводи знеструмлені, необхідно вважати їх під напругою і дотримуватись відповідних заходів безпеки.

Отже, відповідальність за дотримання особовим складом техніки безпеки й створення безпечних умов праці при пожежі несуть: керівник гасіння пожежі, начальник оперативного штабу гасіння пожежі та начальники бойових ділянок.

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНИ

Матеріали

III Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції
(21 квітня 2017 року, м. Київ, ІНПУ імені М.П. Драгоманова)

Тези та повідомлення публікуються в авторській редакції

Підписано до друку 30.05.2017

Формат - 60x84/16.

Ум.-друк. аркушів 9.07.

Друк цифровий. Папір офсетний.

Гарнітура Times ET.

Наклад - 100 прим. Замовлення № 115

Віддруковано у поліграфічному центрі «Доміно»

Тел. (068) 489-07-66

г. Харків, пл. Конституції, 2/2

www.copy-copy.com.ua